EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 20.5.2020.
COM(2020) 529 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Ažurirano izvješće o pojačanom nadzoru - Grčka, svibanj 2020.

{SWD(2020) 91 final}

KONTEKST

Gospodarska kretanja i politike u Grčkoj prate se u okviru europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika i u okviru pojačanog nadzora u skladu s Uredbom (EU) br. 472/2013([1]). U provedbi pojačanog nadzora nad Grčkom([2]) potvrđena je činjenica da Grčka treba nastaviti s provedbom mjera za uklanjanje uzroka ili potencijalnih uzroka gospodarskih i financijskih poteškoća i provoditi strukturne reforme radi potpore snažnom i održivom gospodarskom rastu.

Pojačani nadzor pruža sveobuhvatan okvir za praćenje gospodarskih kretanja i provedbu politika koje su potrebne da se zajamči održiv gospodarski oporavak. Omogućuje redovito ocjenjivanje najnovijih gospodarskih i financijskih kretanja u Grčkoj te praćenje uvjeta financiranja državnog duga i ažuriranje analize održivosti duga. Pojačani nadzor ujedno je okvir za ocjenjivanje opće obveze prema Euroskupini koju je Grčka preuzela 22. lipnja 2018. radi nastavka i dovršetka reformi donesenih u okviru programa Europskog stabilizacijskog mehanizma i zaštite ciljeva važnih reformi koje su donesene u okviru programa financijske pomoći. U tom kontekstu, pojačani nadzor obuhvaća praćenje provedbe posebnih obveza za dovršetak ključnih strukturnih reformi započetih u okviru programa do dogovorenih rokova do sredine 2022. Te su strukturne reforme započete u šest ključnih područja: i. fiskalne i fiskalno-strukturne politike, ii. socijalna skrb, iii. financijska stabilnost, iv. tržište rada i proizvoda, v. Grčko društvo za imovinu i udjele te privatizacija i vi. modernizacija javne uprave ([3]). U ovom se izvješću uz daljnje mjere povezane s prethodnim obvezama ocjenjuje deset posebnih obveza.

Ovo je šesto izvješće o pojačanom nadzoru za Grčku. Izdaje se zajedno s preporukama za Grčku u okviru europskog semestra i ocjenom programa stabilnosti Grčke za 2020. Izvješće se temelji na nalazima misije obavljene na daljinu 8. i 23. travnja 2020. i redovitog dijaloga s nadležnim tijelima. Misiju je vodila Europska komisija u suradnji s Europskom središnjom bankom ([4]), Međunarodni monetarni fond sudjelovao je u kontekstu svojeg okvira praćenja nakon provedbe programa, a Europski stabilizacijski mehanizam u kontekstu svojeg sustava ranog upozoravanja i u skladu s Memorandumom o razumijevanju o radnim odnosima između Europske komisije i Europskog stabilizacijskog mehanizma od 27. travnja 2018.

Ovo bi izvješće moglo poslužiti kao osnova za odluku Euroskupine o pokretanju sljedećeg skupa mjera razduživanja uvjetovanih politikama u vrijednosti od 748 milijuna EUR. Te su mjere dogovorene s Euroskupinom 22. lipnja 2018. i uključuju prijenos iznosa koji su jednaki dobiti koju su od grčkih državnih obveznica ostvarile središnje banke u okviru programa za tržišta vrijednosnih papira i sporazuma o neto financijskoj imovini te odustajanje od povećanja kamatne marže za određene zajmove iz Europskog instrumenta za financijsku stabilnost. Druga tranša mjera razduživanja uvjetovanih politikama isplaćena je

([1]) Uredba (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o jačanju gospodarskog i proračunskog nadzora država članica europodručja koje su u poteškoćama ili kojima prijete ozbiljne poteškoće u odnosu na njihovu financijsku stabilnost, SL L 140, 27.5.2013., str. 1.

([2]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2020, C(2020)901 od 19. veljače 2020. o produljenju pojačanog nadzora za Grčku.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Osoblje ESB-a sudjelovalo je u revizijskoj misiji u skladu s njegovim nadležnostima te je stavilo na raspolaganje stručno znanje o politikama financijskog sektora i ključnim makroekonomskim pitanjima, kao što su glavni fiskalni ciljevi i potrebe u pogledu održivosti i financiranja. Revizijskoj misiji prethodila je stručna misija koja je također obavljena na daljinu od 26. ožujka do 7. travnja 2020.

nakon sastanka Euroskupine održanog 4. prosinca 2019., među ostalim na temelju ocjene provedbe obveza Grčke za sredinu 2019. uključenih u izvješće o pojačanom nadzoru koje je Komisija donijela 20. studenoga 2019. ([5]).

OPĆA OCJENA

Kao i u većini drugih država članica, u Grčkoj se zbog pandemije koronavirusa iz temelja izmijenila socijalna i gospodarska situacija. Grčka vlada brzo je reagirala i već krajem veljače započela s provedbom mjera ograničavanja širenja koronavirusa. Kao i u drugim državama članicama, mjere ograničavanja širenja koronavirusa u znatnoj su mjeri ograničile gospodarsku aktivnost te su izravno ili neizravno pogodile velik dio radne snage. **Nadležna tijela odgovorno su prilagodila svoje prioritete politika i brzo mobilizirala velik iznos dohodovne potpore i mjera za poboljšanje likvidnosti, ostajući pritom predana nastavku reforma koje će pridonijeti oporavku nakon smirivanja poremećaja povezanih s pandemijom.** Kao neposredan odgovor donesen je niz fiskalnih mjera za potporu dohotku kućanstava i poduzećima koja se suočavaju sa smanjenom potražnjom te za povećanje likvidnosti gospodarstva, među ostalim odgodom plaćanja poreza i davanjem jamstava za komercijalne banke radi potpore dodjeljivanju novih zajmova. Vlada je znatno povećala i sredstva za zdravstveni sustav te radi na modernizaciji radnog zakonodavstva kako bi olakšala programe skraćenog radnog vremena.

Grčkoj će na raspolaganju biti i potpora koja se pruža na razini EU-a. Europska središnja banka najavila je hitni program kupnje zbog pandemije u vrijednosti od 750 milijardi EUR, koji će uključivati grčke državne obveznice, i odlučila je privremeno ublažiti kolateralne zahtjeve Eurosustava te određene regulatorne zahtjeve za bankarski sektor kako bi krediti bili dostupniji. Grčkoj su na raspolaganju i sredstva u okviru inicijative Komisije da se u odgovoru na pandemiju na najbolji mogući način iskoriste europski strukturni i investicijski fondovi (Investicijska inicijativa kao odgovor na koronavirus), planirane privremene potpore radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE) i potpore Europske investicijske banke za ublažavanje posljedica na ulaganja. Potpora upravljanju migracijama bit će dostupna u okviru akcijskog plana za hitne mjere potpore Grčkoj i putem Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu.

Kako bi se potaknuo napredak u provedbi reformi i pomoglo ponovnom pokretanju održivog gospodarskog oporavka nakon pandemije koronavirusa, grčka nadležna tijela preuzela su niz komplementarnih obveza u nekoliko područja politika. Tim se inicijativama dopunjuju postojeći napori nadležnih tijela u rješavanju preostalih strukturnih slabosti i doprinosi boljem budućem funkcioniranju javne uprave i poboljšanju poslovnog okruženja. Dodatne obveze uključuju mjere u sljedećim područjima: i. poboljšanje regulatornog okvira za poslovanje; ii. poboljšanje i modernizacija okvira za individualno radno pravo; iii. poboljšanje funkcioniranja pravosudnog sustava; iv. jačanje kapaciteta Vrhovnog vijeća za odabir civilnog osoblja i jačanje kontrole nad zapošljavanjem privremenog osoblja; v. donošenje i provedba glavnog nacionalnog prometnog plana te revizija pravnog okvira za odobravanje planova održive gradske mobilnosti i nastavak izrade planova održive gradske mobilnosti za glavna gradska središta; vi. priprema cjelovite strategije za zaštitu grčkih javnih nekretnina, upravljanje njima i njihovo iskorištavanje u svrhu ulaganja; vii. izrada cjelovitog portfelja strateških projekata za velike infrastrukturne projekte; viii. razvoj i potpuna operacionalizacija poboljšanog mehanizma potpore i provedbe, odnosno instrumenta za pripremu projekata, u cilju pripreme i provedbe infrastrukturnih

([5]) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip116_en.pdf.

projekata u javnom sektoru i javno-privatnih partnerstava; ix. donošenje nove strategije javne nabave za razdoblje 2021.–2025.; x. uvođenje i proširenje opsega projekata e-zdravstva; xi. razvoj nacionalnog strateškog političkog okvira za zdravstvenu zaštitu; xii. poboljšanje planiranja u zdravstvenoj zaštiti utvrđivanjem potreba za zdravstvenom i dugotrajnom skrbi i dostupnih resursa; xiii. poboljšanje obrazovnog sustava reformama visokog i strukovnog obrazovanja te uspostavom sustava ocjenjivanja; xiv. provedba digitalnih projekata za promicanje e-upravljanja; i xv. provedba projekata za digitalizaciju geoprostornih podataka.

Zaključak je izvješća, uzimajući u obzir izvanredne okolnosti uzrokovane pandemijom koronavirusa, da je Grčka poduzela potrebne mjere kako bi ispunila posebne reformske obveze. Pandemija je uzrokovala dosad nezabilježene ekonomske poremećaje i izazvala hitan politički odgovor nacionalnih tijela, uz potporu inicijativa na razini EU-a. Uz to što su na njih preusmjerena sredstva za provedbu neposrednih prioriteta, mjere ograničavanja širenja koronavirusa znatno su utjecale i na sposobnost provedbe reformi, posebno u područjima koja se temelje na radno intenzivnim procesima, ali i u područjima koja ovise o funkcioniranju međuresornih radnih skupina ili zakonodavnim ili pravosudnim mjerama. Pohvalna je bliska suradnja grčkih nadležnih tijela s institucijama. U potpunosti se priznaje potreba da se prednost daje politikama koje su usmjerene na neposredno rješavanje zdravstvenih i gospodarskih posljedica pandemije koronavirusa. Pohvalna su i nastojanja grčkih nadležnih tijela da, gdje je to moguće, nastave s već započetim reformama i provedbom niza dodatnih političkih obveza. Dugoročnije gledano, mobilizacija resursa za intenziviranje aktivnosti u područjima u kojima je bilo kašnjenja, uključujući reforme financijskog sektora, bit će važna za jačanje povjerenja i potporu održivom oporavku. Grčka tijela napreduju i u ispunjenju obveza do sredine 2020., a taj napredak, zajedno s popratnim mjerama povezanima s prethodnim obvezama, ocijenit će se u drugoj polovini godine.

MAKROEKONOMSKA KRETANJA

Gospodarski učinak mjera ograničavanja širenja zaraze utječe na Grčku putem više kanala. Kao i u drugim državama članicama, zatvaranje svih poduzeća koja nisu nužna i nedostatak radne snage zbog mjera ograničavanja širenja zaraze kojima se zahtijeva ostanak osoblja kod kuće otežavaju opskrbu robom i uslugama. Na potražnju su negativno utjecali i povezano smanjenje dohotka, koje je samo djelomično ublaženo hitnim mjerama nadležnih tijela, te ograničene mogućnosti potrošnje. Nadalje, povećana nesigurnost te smanjena likvidnost i odobravanje kredita vjerojatno će negativno utjecati na ulaganja.

Očekuje se da će posebno teško biti pogođeni turizam i usluge pomorskog prijevoza, dva vrlo važna sektora za grčko gospodarstvo. Turizmu će neminovno naštetiti ograničenja putovanja u Grčkoj i inozemstvu. Zbog pada broja uobičajenih proljetnih rezervacija za ljetnu sezonu posljedice pandemije bit će trajnije nego u drugim sektorima. Rastući sektor profesionalnog turizma također će vjerojatno biti teško pogođen jer ovisi o organiziranju konferencija s velikim brojem sudionika. Pomorski promet, još jedna važna izvozna industrija, bit će pogođen padom svjetske trgovine koji se očekuje u 2020.

Očekuje se da će u 2020. porasti nezaposlenost, a gospodarska bi kriza mogla i poništiti nedavna smanjenja stopa siromaštva. Iako će mjere kojima se podupire rad sa skraćenim radnim vremenom i neplaćeni dopust tijekom trajanja mjera ograničavanja širenja zaraze pomoći ublažiti šok, prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2020. predviđa se da će se stopa nezaposlenosti povećati na oko 20 %, u odnosu na 17,3 % u 2019., čime će se poništiti pozitivni pomaci iz prethodne tri godine. Zbog posebno velikog udjela samozaposlenih osoba i mikropoduzeća u Grčkoj te velikog broja sezonskih radnika kućanstva su izložena

dugotrajnom razdoblju niskih primanja, pa bi u 2020. i poslije mogao porasti broj ljudi kojima prijeti siromaštvo ili socijalna isključenost. Taj je udio 2019. iznosio 31 % te je već tada bio znatno iznad prosjeka europodručja od 21 %, ali se smanjivao.

Zbog iznimno niskih cijena nafte i pritiska za smanjenje plaća povećat će se inflacija. Očekuje se da će pritisak za smanjenje plaća biti posljedica smanjenja prihoda, posebno u uslužnom sektoru. Istodobno će pad cijena nafte djelomično kompenzirati učinak na stvarne prihode.

Općenito, na temelju Komisijine proljetne prognoze 2020. predviđa se da će se realni BDP Grčke u 2020. smanjiti za oko 10 % te da će se prilično snažno oporaviti 2021. Riječ je, međutim, o prognozi s visokom nesigurnošću. Projekcija je uvjetovana postupnim ukidanjem mjera ograničavanja širenja zaraze od sredine svibnja, čime bi se smanjenje gospodarske aktivnosti u većini industrija ograničilo na drugo tromjesečje, a u sektorima povezanima s turizmom na treće tromjesečje. Duža ograničenja putovanja koja bi se protegnula na drugu polovinu godine predstavljala bi negativan rizik za turistički sektor. Očekuje se da će se mjerama politike ublažiti razmjeri recesije i poduprijeti znatan oporavak BDP-a u 2021. No to je projekcija s visokom nesigurnošću povezanom s trajanjem mjera ograničavanja širenja zaraze, razvojem pandemije te posljedicama udara na potencijalni output, štednju kućanstava i kvalitetu imovine banaka.

FISKALNA KRETANJA I IZGLEDI

Grčka je ušla u ovu krizu s relativno povoljnim fiskalnim položajem, uz znatne gotovinske pričuve, snažan primarni suficit i niske srednjoročne potrebe za refinanciranjem visokog javnog duga. Izvanrednom fiskalnom prilagodbom provedenom tijekom i nakon programa Grčka se bolje opremila za ublažavanje krize uzrokovane pandemijom koronavirusa u odnosu na globalnu financijsku krizu prije deset godina. U proračunu se već nekoliko godina ostvaruju visoki strukturni suficiti i fiskalni se ciljevi ostvaruju ili znatno premašuju. Grčka raspolaže i gotovinskim pričuvama od gotovo 34 milijarde EUR, što je važna prednost s obzirom na smanjenje prihoda i izvanrednu potrošnju za ublažavanje krize.

Grčka je i 2019., petu godinu zaredom, dosegla cilj primarnog suficita od 3,5 %. Ukupni saldo dosegnuo je 1,5 % BDP-a, što je znatno iznad prosjeka europodručja od –0,8 % BDP-a.

Radi zaštite gospodarstva i u skladu s koordiniranim odgovorom koji je usuglasila Euroskupina, nadležna tijela donijela su velik broj fiskalnih mjera. Paket fiskalnih mjera uključuje posebni program za osiguranje u slučaju nezaposlenosti za osobe koje ostvaruju dohodak, samozaposlene osobe i pojedinačna poduzeća pogođena krizom, isplatu povratnih predujmova poduzećima kojima se zbog krize znatno smanjio promet, plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje zaposlenika čiji su ugovori o radu suspendirani, subvencije za kamate na zajmove malim i srednjim poduzećima i veće izdatke za zdravstvenu zaštitu. Ostale fiskalne mjere uključuju obustavu podmirenja dugova za doprinose za socijalno osiguranje, popuste za pravovremeno plaćanje poreznih obveza i doprinosa za socijalno osiguranje, privremenu gospodarsku potporu određenim slobodnim zanimanjima i primarnom sektoru te niz drugih manjih mjera.

Osim s pandemijom koronavirusa koja je prisutna od ožujka, Grčka se bori i s novim migracijskim pritiscima. U Grčkoj se 2019. broj dolazaka migranata povećao za 46 %, a taj se priljev dodatno povećao u prvom tromjesečju 2020. Kako bi podržao i uvažio napore koje

Grčka ulaže u upravljanje migracijskom krizom, EU se obvezao pružiti joj hitnu potporu u iznosu od 700 milijuna EUR. Troškovi povezani s migracijama koji nisu financirani sredstvima EU-a i stoga nisu uključeni u primarni saldo koji se prati u okviru pojačanog nadzora dosegli su 0,1 % BDP-a u 2019. te se očekuje da će se 2020. povećati na 0,2 % BDP-a. Nadležna tijela poduzela su korake za evidentiranje tih troškova u cijeloj javnoj upravi i pojasnila da prihvatljivi troškovi uključuju plaće policijskih službenika zaduženih za upravljanje migracijskom krizom.

U ažuriranoj prognozi europskih institucija([6]) očekuje se da će primarni saldo 2020. prijeći u deficit, a 2021. ponovno u suficit, no prisutna je iznimno visoka razina nesigurnosti. U trenutku sastavljanja ovog izvješća bili su dostupni samo vrlo preliminarni podaci o razmjeru i ozbiljnosti gospodarskih i fiskalnih posljedica. Nesigurnost postoji i u pogledu konačnih troškova mjera donesenih za ublažavanje krize i njihova postupnog ukidanja te punih učinaka automatskih stabilizatora na javne financije. Budući da će se mjere postupno ukinuti i da će se gospodarstvo početi oporavljati, očekuje se da će se primarni saldo u 2021. vratiti u suficit. S obzirom na iznimno visoku razinu nesigurnosti, ta će se procjena ažurirati ujesen.

Na Grčku se primjenjuju isti mehanizmi fleksibilnosti kao i na ostale države članice u kontekstu Pakta o stabilnosti i rastu. Zbog novonastale situacije uzrokovane pandemijom koronavirusa Euroskupina je 16. ožujka 2020. izjavila da će svim državama članicama omogućiti da u potpunosti iskoriste fleksibilnost u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. U Komunikaciji donesenoj 20. ožujka 2020. Komisija je Vijeću iznijela stajalište da je zbog ozbiljnog gospodarskog pada prouzročenog pandemijom koronavirusa potrebno aktivirati opću klauzulu o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu ([7]). To stajalište su 23. ožujka podržali ministri financija EU-a. Općom klauzulom o odstupanju dopušta se privremeno odstupanje od proračunskih zahtjeva, uključujući grčke fiskalne ciljeve koji se prate u okviru pojačanog nadzora, pod uvjetom da se time ne ugrozi fiskalna održivost u srednjoročnom razdoblju. Njome se ne suspendiraju postupci u okviru Pakta o stabilnosti i rastu niti obveze Grčke, nego će se Komisiji i Vijeću omogućiti da poduzmu potrebne mjere za koordinaciju politika radi ublažavanja gospodarskih posljedica pandemije.

Javne financije izložene su rizicima i u pogledu tekućih sudskih postupaka i obveza javnih usluga. Kako je analizirano u prethodnom izvješću, očekuje se da će Državno vijeće donijeti veoma važnu odluku o retroaktivnim plaćanjima umirovljenicima. Dodatni fiskalni rizik proizlazi iz postupaka, navedenih u petom izvješću o pojačanom nadzoru, o pitanju valjanosti nedavnih arbitražnih odluka koji se protiv društva za upravljanje državnim nekretninama vode na Žalbenom sudu Dodatni fiskalni rizici odnose se na troškove restrukturiranja društva Hellenic Post, uključujući moguće plaćanje preostale obveze javnih usluga za razdoblje 2013.–2020.

JAVNA ULAGANJA

Ostvarivanje punog potencijala javnih ulaganja i dalje je prioritet i temeljni uvjet za brzi oporavak nakon pandemije koronavirusa. Slično kao i prethodnih godina, ulaganja opće države su 2019. bila za 1,2 % BDP-a manja od početnih planova. Budući da je manja potrošnja u 2019. bila popraćena manjim povlačenjem sredstava EU-a, njezin neto učinak na

([6]) Objavljeno kao Komisijina proljetna prognoza 2020.: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts_hr

([7]) https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2020/HR/COM-2020-123-F1-HR-MAIN-PART-1.PDF

primarni saldo bio je uglavnom neutralan. Međutim, ponovno smanjenje investicijskih izdataka zabrinjava jer Grčka ima velike potrebe za ulaganjima i zato je presudno da se maksimalno iskoriste sredstva EU-a i tako, naposljetku, pruži potreban poticaj za ponovno pokretanje rasta.

Grčka nadležna tijela odlučila su poduzeti niz važnih koraka za uklanjanje temeljnih slabosti. Utvrdila su plan za brzu provedbu Nacionalnog razvojnog programa donesenog 2019. Nadležna tijela pristala su i uspostaviti instrument za pripremu projekata i izraditi portfelj novih projekata. Očekuje se da će se tim mjerama ubrzati priprema i provedba projekata. Planira se da će portfelj strateških projekata biti u potpunosti izrađen do siječnja 2021., a instrument za pripremu projekata postat će operativan u ožujku 2021. Nadležna tijela potiču se i da na temelju revizije prethodnih reformi poboljšaju predvidljivost i koordinaciju postupaka povezanih s arheološkim pitanjima i postupaka eksproprijacije.

Provedba akcijskog plana za poboljšanje praćenja i predviđanja proračuna za javna ulaganja utvrđenog u studenome 2019. napreduje prema planu. Proračun za ulaganja priprema se i izvršava neovisno o dijelu državnog proračuna koji se ne odnosi na ulaganja („redovni proračun”), za što su potrebni visoki standardi transparentnosti i protoka informacija. Grčka je u studenome 2019. donijela detaljan akcijski plan za uklanjanje nedostataka u tom pogledu, koji bi se trebao provesti do 2021. Provedba akcijskog plana općenito napreduje prema planu, te nadležna tijela očekuju da će moguća kašnjenja zbog pandemije koronavirusa biti neznatna.

Nadležna tijela surađivala su s europskim institucijama i u vezi s mogućim korištenjem iznosa koji su jednaki prihodima u okviru programa za tržišta vrijednosnih papira i sporazuma o neto financijskoj imovini za smanjenje bruto potreba za financiranjem ili financiranje drugih dogovorenih ulaganja. Grčka nadležna tijela navela su da za smanjenje bruto potreba za financiranjem namjeravaju upotrijebiti sljedeću dostupnu tranšu iznosa koji su jednaki prihodima u okviru programa za tržišta vrijednosnih papira i sporazuma o neto financijskoj imovini. Na temelju mandata dobivenog na sastanku Euroskupine u prosincu 2019. europske institucije i nadležna tijela započeli su tehnički rad na provedbi izjave Euroskupine iz lipnja 2018. Taj radni proces dodatno će se popratiti u jesen 2020. u kontekstu gore spomenutog napretka u poboljšanju planiranja i izvršenja javnih ulaganja.

POREZNA POLITIKA I UPRAVLJANJE JAVNIM PRIHODIMA

Zbog brzog razvoja pandemije koronavirusa nadležna tijela nisu mogla dovršiti tekući postupak procjene vrijednosti poreza na nekretnine na nacionalnoj razini (posebna obveza do sredine 2020.) na vrijeme za ovogodišnji ciklus ocjene porezne politike. Stoga će se šira provedba reforme poreza na nekretnine odgoditi za 2021., što će u 2020. rezultirati malim povećanjem deficita od približno 150 milijuna EUR na prihodovnoj strani. Nadležna tijela obvezala su se da će postupak procjene pokrenuti najesen kako bi se vrijednosti poreza na nekretnine uskladile s tržišnim cijenama do siječnja 2021.

Nezavisno tijelo za javne prihode imalo je središnju ulogu u dosadašnjim mjerama koje su nadležna tijela poduzela kako bi ublažila gospodarske posljedice pandemije koronavirusa. Nezavisno tijelo upravljalo je odgodama plaćanja poreza i obroka poreznih dugovanja, organiziralo je platformu za izvršenje povratnih predujmova i izdavalo elektroničke potvrde o boravištu kako bi se nakon uvođenja mjera ograničavanja širenja zaraze olakšalo kretanje osoba s boravištem na otocima.

Nezavisno tijelo na dobrom je putu da ostvari većinu ključnih pokazatelja uspješnosti za prvo tromjesečje 2020. i broj njegova osoblja se tijekom tog razdoblja povećavao umjerenim tempom, no i dalje je znatno ispod ciljeva (posebna obveza do kraja 2019.). U prvom tromjesečju 2020. naplata duga nastavila se sličnim tempom kao i u istom razdoblju prethodne godine, dok se udio novih slučajeva revizije povećao. Broj osoblja nastavio se povećavati tijekom prvog tromjesečja i trenutačno iznosi 11 916, a postavljeni cilj do kraja 2019. iznosio je 12 500.

Zabilježen je ograničeni napredak u provedbi komplementarnih mjera u području ljudskih resursa, informacijskih tehnologija i stambenih potreba, koje su dogovorene 2019. Primarno zakonodavstvo o reformi u području ljudskih resursa još nije doneseno i na vremenski okvir za njegovu potpunu provedbu utjecat će pandemija koronavirusa, a revidirani vremenski okvir tek će se utvrditi. Nije postignut konkretan napredak u pogledu informatičke infrastrukture i pojašnjenja područja nadležnosti Nezavisnog tijela. Očekuje se da će se te aktivnosti žurnije intenzivirati jer bi interoperabilnost različitih baza podataka pojačala kapacitete za borbu protiv utaje poreza i olakšala njegovu pravodobnu naplatu. Kad je riječ o premještanju sjedišta Nezavisnog tijela na jednu lokaciju, zgrada koja je prethodno bila namijenjena za tu svrhu dodijeljena je drugoj javnoj ustanovi. Nadležna tijela trenutačno planiraju izgraditi dvije nove zgrade kako bi se Nezavisno tijelo smjestilo pored Ministarstva financija u predgrađu Atene, a dovršetak gradnje očekuje se 2024.

Nadležna tijela poduzimaju korake za jačanje operativnog kapaciteta Operativnog koordinacijskog centra, koji koordinira borbu protiv krijumčarenja, i ostvarila su napredak u nizu projekata kojima se poboljšava naplata i izvršenje poreznih obveza. Očekuje se da će se do kraja svibnja 2020. donijeti nacrt odredbi za poboljšanje upravljanja Centrom i povećanje njegova kapaciteta. Nadležna tijela planiraju revidirati carinski zakon kako bi, među ostalim, unaprijedila upotrebu obavještajnih metoda u borbi protiv krijumčarenja. Očekuje se da će se sustav elektroničkog fakturiranja pokrenuti u srpnju 2020., kako je i planirano, a uspostava Oglednog ureda za ubiranje, koji je primio tehničku potporu Europske komisije, približava se dovršetku, premda potrebno osoblje još nije utvrđeno i premješteno.

Zajednički centar za prikupljanje duga po osnovi socijalnog osiguranja u prvom je tromjesečju 2020. nastavio ispunjavati ciljeve u pogledu naplate duga. Osim toga, doneseno je zakonodavstvo o klasifikaciji nenaplativog duga, koje se već neko vrijeme očekivalo, i u skladu je s klasifikacijom nenaplativog poreznog duga.

UPRAVLJANJE JAVNIM FINANCIJAMA

Pandemija koronavirusa negativno je utjecala na provedbu plana za podmirenje dospjelih nepodmirenih obveza, no ostvaren je napredak u poboljšanju temeljnih postupaka, pa nadležna tijela i dalje planiraju završetak u rokovima utvrđenima u planu iz listopada 2019. Stanje dospjelih nepodmirenih obveza u siječnju 2020. iznosilo je 1,3 milijarde EUR, što je za 69 milijuna EUR više od razine iz prosinca 2019. i za 340 milijuna EUR iznad cilja za podmirenje. Nadležna tijela nisu mogla dostaviti potpune agregirane podatke za razdoblje nakon siječnja i izvijestila su da bi se razina dospjelih nepodmirenih obveza u pojedinim podsektorima mogla privremeno povećati zbog poremećaja u povezanim radno intenzivnim procesima. Međutim, nadležna tijela osmislila su dvije mjere kojima bi se trebalo podmiriti 15 % ukupnih dospjelih nepodmirenih obveza nakon što se operacije nastave. Njima se želi ubrzati podmirenje dospjelih nepodmirenih obveza za pružatelje zdravstvenih usluga i omogućiti trenutačno podmirenje određenih povrata poreza.

Kako bi se izbjeglo gomilanje novih dospjelih nepodmirenih obveza, nadležna tijela planiraju uspostaviti novi informatički sustav za Jedinstveni fond socijalne sigurnosti (EFKA) kojim bi se znatno ubrzalo rješavanje zaostataka u isplati neisplaćenih mirovina. Nadležna tijela izvijestila su o poboljšanjima u centraliziranoj javnoj nabavi u zdravstvenom sektoru, provela većinu preporuka Grčkog revizorskog suda i pojačala unutarnje kontrole.

Sustav jedinstvenog računa riznice pušten je u rad i pruža koristan pregled stanja državnih gotovinskih sredstava, a projekt za predviđanje novčanih sredstava napreduje (posebna obveza do kraja 2020.). Agencija za upravljanje javnim dugom, Ministarstvo financija i Grčka narodna banka stoga gotovo u stvarnom vremenu mogu pratiti velik dio gotovinskog salda i tokova opće države. Pilot-projekt za predviđanje novčanih sredstava kojim je obuhvaćena većina državnih gotovinskih pričuva provest će se u skladu s nacrtom strategije iz ožujka 2020. Taj pilot-projekt postupno će se dorađivati i proširivati na subjekte čiji su proračunski troškovi u siječnju 2021. bili veći od 50 milijuna EUR, što se smatra zadovoljavajućim pragom s obzirom na to da su pilot-projektom već obuhvaćeni subjekti koji drže 70 % ukupnih državnih gotovinskih pričuva.

Provedba reforme računskog plana uglavnom napreduje (obveza do sredine 2021. i sredine 2022.), ali njezina primjena na proračun za javna ulaganja i dalje je problematična. Pandemija koronavirusa prouzročila je kašnjenja u postupku javne nabave novog informatičkog sustava za potporu reformi, ali cjelokupni vremenski okvir projekta ostaje nepromijenjen. Nadležna tijela pripremaju funkcionalnu klasifikaciju za računski plan kako bi se osigurala usklađenost s okvirom za izradu proračuna na temelju uspješnosti. Napredak je ostvaren i u primjeni klasifikacija plana računa u izvršenju proračuna za javna ulaganja, a za pripremu proračuna trenutačno se i dalje primjenjuje manje detaljna klasifikacija. Nadležna tijela nastojat će ostvariti daljnja poboljšanja uz tehničku potporu Europske komisije.

Nadležna tijela obvezala su se da će do kraja 2020. donijeti novu strategiju javne nabave za razdoblje 2021.–2025. koja će pridonijeti održivijoj i učinkovitijoj uporabi javnih sredstava (dodatna obveza). Dobro funkcioniranje sustava javne nabave važno je za proces ulaganja i bit će ključno za oporavak nakon pandemije koronavirusa. Uklanjanje nedostataka u postupku javne nabave moglo bi pridonijeti racionalizaciji javne potrošnje, potaknuti rast i zajamčiti konkurentno poslovno okruženje. Nadležna tijela složila su se da će preispitati pravni okvir i provedbu u skladu s mjerodavnim zakonodavstvom EU-a.

DRŽAVNO FINANCIRANJE

Potrebe Grčke za servisiranjem duga u narednim su godinama niske. Od početka pandemije Grčka je uspješno izdavala trezorske zapise i dugoročne državne obveznice, što upućuje na kontinuiran pristup tržišnom financiranju. Troškovi servisiranja duga u Grčkoj u 2020. i 2021. su niski i uglavnom odražavaju refinanciranje kratkoročnih obveznica. Nakon dugog razdoblja smanjenja, razlika između prinosa grčkih i njemačkih državnih obveznica počela je zbog izbijanja krize rasti te je, uz visoku razinu volatilnosti, sredinom ožujka dosegla vrijednost od 400 baznih bodova s rokom dospijeća od 10 godina. Nakon najave hitnog programa kupnje zbog pandemije Europske središnje banke i uključivanja grčkih državnih obveznica u taj program, volatilnost je opala te se smanjila i razlika između prinosa obveznica, i to za 200 baznih bodova. Međutim, naknadno se ta razlika između prinosa obveznica polako počela povećavati te je krajem travnja bila za 130 baznih bodova viša od najnižih razina u veljači.

Znatne gotovinske pričuve mogu amortizirati udare na likvidnost, ali daljnje jačanje krize može dovesti do nezanemarivih povećanja financijskih potreba. Gotovinske pričuve opće države krajem ožujka 2020. dosegnule su oko 34 milijarde EUR, od čega oko 26 milijardi EUR pripada državi, a ostatak subjektima opće države. Budući da su potrebe za financiranjem duga ograničene, pričuva se može iskoristiti za amortizaciju udarâ na likvidnost u idućim mjesecima. Grčka je najavila da planira ostati prisutna na tržištima obveznica i prikupiti dodatna novčana sredstva za pokrivanje negativnih financijskih rizika. Glavni rizik bio bi protezanje razdoblja gospodarskog mirovanja i na razdoblje nakon svibnja jer bi to moglo iziskivati dodatnu upotrebu pričuve za amortizaciju i u ranim ljetnim mjesecima.

SOCIJALNA SKRB

Grčka je pokazala spremnost za snažnu reakciju na zdravstvenu krizu uvođenjem strogih mjera ograničavanja socijalnih kontakata ubrzo nakon otkrivanja prvih slučajeva. Zatvaranjem trgovina koje nisu nužne i ranim ograničavanjem kretanja koje nije nužno Grčka je na prvo mjesto stavila javno zdravlje i sigurnost pacijenata. Uvedene mjere za ograničavanje širenja koronavirusa među ranjivim skupinama, koje nisu samo izložene većem riziku u smislu fizičkog zdravlja, već i u smislu sredstava za život i životnih uvjeta, nadležna tijela moraju pomno pratiti.

Već provedene strukturne reforme i dodatnih 200 milijuna EUR pomažu zdravstvenom sustavu odgovoriti na pandemiju koronavirusa, no kratkoročno će možda biti potrebna veća financijska sredstva. Prethodno donesene mjere za uspostavu djelotvornog, pristupačnog, učinkovitog i otpornog zdravstvenog sustava, kao što je uvođenje općeg zdravstvenog osiguranja, sveobuhvatne mreže primarne zaštite i centralizirane javne nabave, pokazale su se ključnima za odgovor na pandemiju jer se njima osigurava neometan pristup zdravstvenim uslugama te odgovarajuća opskrba resursima i njihove zalihe.

Povrat preplaćenih sredstava, što je stalna obveza, napreduje uz kašnjenja, koja se ne mogu sva mogu pripisati trenutačnoj kriznoj situaciji. Nadležna tijela nastoje ostvariti početno dogovorene ciljeve, i to uz određena kašnjenja zbog primjene mjera ograničavanja širenja zaraze, ali i zbog zaostataka nakupljenih prije trenutačne zdravstvene krize. Planiraju poduzeti mjere kako bi se ograničilo povećanje iznosa koji se treba vratiti, ali će vjerojatno biti potrebne dodatne mjere kako bi se taj trend preokrenuo. Uvođenjem izuzeća za participaciju na temelju imovinskog stanja poboljšala bi se zaštita pacijenata, ali se ono trenutačno ne razmatra.

Reforma primarne zdravstvene zaštite, što je posebna obveza do sredine 2020., morala se zbog pandemije koronavirusa prekinuti. Nadležna tijela rade na novim alatima za zaštitu stanovništva, kao što je telemedicina, i proširila su bolničke kapacitete na temelju dogovora s privatnim sektorom. Intenzivirala su i aktivnosti na privlačenju medicinskog osoblja, posebno liječnika. Provedba reforme nastavit će se nakon trenutačne krize, a postojeće jedinice primarne zaštite već su angažirane u okviru odgovora na pandemiju.

Provodi se reformirana centralizirana javna nabava, što je posebna obveza do sredine 2020., pri čemu prioritet imaju hitne potrebe zdravstvenog sustava. Središnjim upravljanjem regionalnom javnom nabavom postiže se veća učinkovitost, koja bi se mogla dodatno pojačati ponovnom aktivacijom centra za praćenje cijena. Nacrt zakonodavstva kojim bi se novo središnje tijelo za javnu nabavu u području zdravstva pretvorilo u privatni pravni subjekt još je u izradi, a u okolnostima trenutačne krize testiraju se neki elementi tog novog sustava.

Nadležna tijela ažurirala su akcijski plan za dovršetak uspostave jedinstvenog fonda socijalne sigurnosti (EFKA), što je posebna obveza do sredine 2020. Cilj je plana da se do kraja 2020. provede sveobuhvatna digitalna transformacija koja će omogućiti nov operativni i institucijski ustroj. Glavne organizacijske mjere koje treba dovršiti do kraja lipnja 2020. odnose se na spajanje dopunskog mirovinskog fonda (ETEAEP) s jedinstvenim fondom socijalne sigurnosti te osnivanje i početak djelovanja odjela za mirovine u javnom sektoru u okviru tog fonda. Od organizacijskih reformi još je preostalo osnivanje lokalnih društava kćeri za poljoprivrednike i samozaposlene osobe. Zbog pandemije se s tim kasni, no dovršetak je planiran četiri mjeseca nakon nastavka rada.

Dogovorena je izrada okvira za naknade za osobe s invaliditetom, što je posebna obveza do sredine 2019. Nakon što su provedene rasprave o primjerima uspješne prakse u EU-u, prihvatit će se novi reformski pristup koji će počivati na procjenama invaliditeta koje rade kvalificirani stručnjaci na temelju liječničkih pregleda. Takve se procjene u velikoj mjeri primjenjuju u drugim državama članicama i istodobno služe za procjenu prava na naknadu i davanje konkretnih prijedloga za ublažavanje invaliditeta i rehabilitaciju. Dogovoreni plan provedbe novog oblika obveze započet će pilot-projektom u siječnju 2021.

U okviru obveze da se dovrši uvođenje sva tri stupa programa prihoda u okviru socijalne solidarnosti, nadležna tijela dovršila su evaluaciju pilot-projekta za novi sustav provedbe aktivnih politika tržišta rada, što je obveza do kraja 2019., te su utvrdile početne planove za provođenje daljnjih pilot-projekata za nadogradnju novog modela. U evaluaciji pilot-projekta koju je provela Svjetska banka, u kontekstu tehničke potpore koju pruža Europska komisija, utvrđene su mogućnosti za poboljšanje, primjerice u pogledu ljudskih resursa, primjene, administrativne složenosti i prikupljanja podataka. Uzimajući u obzir te pouke, nadležna tijela sada će nastaviti s proširenjem primjene pilot-projekta na dodatna zemljopisna područja s različitim karakteristikama tržišta rada, povećati ciljnu skupinu i poboljšati prikupljanje podataka i analizu kako bi se mogli izvesti zaključci na kojima će se temeljiti daljnje širenje primjene.

Kad je riječ o preispitivanju sustava subvencija za lokalni javni prijevoz, evaluacijska studija (posebna obveza do kraja 2019.) odgođena je zbog pandemije koronavirusa, no očekuje se da će reformsko zakonodavstvo svakako biti dovršeno do kraja rujna 2020.

KRETANJA U FINANCIJSKOM SEKTORU

Od završetka programa grčki je bankarski sektor postao stabilniji i otporniji na udare, no preostali su naslijeđeni rizici i znatne temeljni nedostaci, koji su još izraženiji zbog vjerojatno znatnog nepovoljnog utjecaja pandemije koronavirusa. Likvidnost se tijekom 2019. nastavila poboljšavati i ostala je otporna. Kvaliteta imovine i dalje je, međutim, velik problem, čak i ako se zanemari utjecaj pandemije koronavirusa te unatoč poboljšanjima ostvarenima 2019. Pozicija kapitala grčkih banaka u skladu je s kapitalnim zahtjevima, no ostaje izložena povećanoj potražnji kapitala u bliskoj budućnosti i uvelike ovisna o državi zbog visokog udjela odgođenih poreznih obveza u kapitalu banaka. Potkraj 2019. banke su ponovno ostvarile profitabilnost, no ona je i dalje niska i osjetljiva. Uvelike ovisi o rastu kreditiranja, koje je izloženo ponovnom pogoršanju kvalitete imovine i, donekle, nestabilnosti razlike u prinosima državnih obveznica.

Tempo smanjenja neprihodonosnih kredita ubrzao se u 2019., ali njihov je udio i dalje visok. Potkraj 2019. njihova je vrijednost dosegla 68,5 milijardi EUR (40,6 % kredita klijenata), što je za 13,3 milijarde EUR manje u odnosu na godinu dana prije i 38,7 milijardi

EUR manje od najvećeg iznosa u ožujku 2016. Pritisak da ih se uspješno restrukturira internim postupcima banaka radi održanja trenda poboljšanja kvalitete imovine još je veći zbog očekivanog štetnog utjecaja pandemije koronavirusa na sekundarno tržište neprihodonosnih kredita. Aktualna kriza utječe na strategije banaka za smanjenje neprihodonosnih kredita, pa će ih trebati revidirati. Provedba programa Heraklo privremeno se odgađa, no jedna je sekuritizacijska transakcija u postupku finalizacije. Odgođene su i planirane prodaje neprihodonosnih kredita, a ovršne su mjere suspendirane, među ostalim i zbog prekida rada sudova.

Nadležna tijela poduzimaju korake za održavanje pristupa financiranju za pogođena poduzeća, kojima upotpunjuju inicijative na razini komercijalnih banaka i pružatelja usluga servisiranja kredita. Država je dala jamstva i izravna bespovratna sredstva kako bi pomogla održati zaposlenost i likvidnost u gospodarstvu, a time će pridonijeti i kvaliteti imovine u bankarskom sektoru nakon privremenog dobrovoljnog moratorija na dug koji primjenjuju banke i pružatelji usluga servisiranja kredita. Najavljena fleksibilnost nadzora na europskoj razini doprinijet će kapacitetu banaka za kreditiranje. Dugoročnije gledano, za poticanje održivog kreditiranja u fazi oporavka ključno će biti ograničenje, u mjeri u kojoj je to moguće, štetnog utjecaja krize na kvalitetu imovine i nastavak saniranja preostalih neprihodonosnih kredita.

Zbog pandemije koronavirusa preusmjerena su sredstva na svim razinama javne uprave, što je ograničilo napredak i prouzročilo kašnjenja u provedbi reformi financijskog sektora. Ipak, nadležna tijela i dalje ustrajno provode usklađivanje okvira za nesolventnost i unapređuju postojeće alate za saniranje neprihodonosnih kredita. To je poželjno jer zbog pandemije koronavirusa učinkovit okvir za nesolventnost postaje sve važniji. Mjere ukratko izložene u nastavku prate se i ocjenjuju kao dio stalne obveze u području financijske politike.

- **Nadležna tijela napredovala su u pripremi novog zakona o nesolventnosti.** Novim će se zakonom objediniti sustavi za slučaj nesolventnosti trgovačkih društava i fizičkih osoba. Donošenje se očekuje potkraj lipnja, a na snagu bi trebao stupiti 1. siječnja 2021. Premda će potpunu ocjenu biti moguće dati tek kad bude dostupan stabilan tekst, trenutačni nacrt donosi poželjnu modernizaciju i ujednačavanje zakona o nesolventnosti na temelju najboljih međunarodnih rješenja iz prakse. Za djelotvornu primjenu tog zakona najvažniji će biti čvrst okvir za obradu predmeta i izvršavanje, i u pravnom smislu i u smislu praktične provedbe. Nacrt zakona sadržava i prijedlog sustava prodaje s povratnim najmom, koji subjektu u državnom vlasništvu omogućuje da kupi primarno boravište prihvatljivih zajmoprimaca i iznajmi ga natrag dužniku, uz mogućnost ponovne kupnje, a prihvatljivi zajmoprimci koji su u poteškoćama imat će pravo na subvenciju za najam povratno unajmljene imovine. Premda slični sustavi postoje u drugim zemljama (kao što je Irska), kod konkretnog prijedloga postoji rizik od znatnog uplitanja javnog sektora u tržište nekretnina kao i fiskalni rizici, pa valja veoma razborito poduzimati daljnje korake u tom smjeru. Predloženi bi sustav otvorio i pitanja u pogledu provedivosti, ciljanog područja primjene / ciljanih korisnika te potencijalnog preklapanja s drugim instrumentima.

- **Nadležna tijela odobrila su tromjesečno produljenje primjene sustava zaštite primarnog boravišta, odnosno završetak je s kraja travnja pomaknut na kraj srpnja.** Odluka je donesena unatoč slabom korištenju sustava i odgovor je na otežano poštovanje rokova za podnošenje zahtjeva zbog pojave pandemije. Nisu uvedene nikakve izmjene u pogledu zajmova obuhvaćenih sustavom ili kriterijâ prihvatljivosti.

Nadležna tijela najavila su i da namjeravaju produljiti rok za podnošenje zahtjeva za izvansudsko rješavanje sporova do kraja srpnja.

- **Kako bi se ublažile posljedice za društvene skupine koje je pandemija koronavirusa financijski pogodila, nadležna tijela najavila su privremenu subvenciju za obročnu otplatu hipotekarnih, potrošačkih i poslovnih kredita osiguranih primarnim boravištem.** Taj mehanizam, koji se razlikuje od prethodno opisanog sustava prodaje s povratnim najmom u okviru zakona o nesolventnosti, bit će dostupan fizičkim osobama i pokrivat će prihodonosne kredite, restrukturirane neprihodujuće izloženosti i ostale neprihodujuće izloženosti uz zadani isključni datum. Program će biti dostupan samo dužnicima pogođenima pandemijom, a zahtjevi će se moći podnositi mjesec dana od 1. srpnja 2020. Preduvjet za sudjelovanje u programu je da su predmetni zajmovi restrukturirani u dogovoru banaka i dužnika. Banke će mogućnosti restrukturiranja proširivati na diskrecijskoj osnovi. Budući da je raspon prihvatljivih kredita širok, bit će važno predvidjeti snažne zaštitne mjere kako bi se restrukturirali samo održivi krediti i ublažili nepovoljni učinci na platnu disciplinu.

- **Nadležna tijela dostavila su akcijski plan i odgovarajući zakonski prijedlog za brže rješavanje neriješenih predmeta nesolventnosti kućanstava, kojih je sad još više zbog suspenzije sudskih postupaka.** Nadležna tijela obvezala su se na donošenje odredbi potrebnih za provedbu plana do kraja svibnja 2020. i pritom ustvrdila da elektronička platforma za zamjenu dalekih termina za saslušanje prikladnijima može proraditi u roku od 45 dana od donošenja propisa.

- **Nadležna tijela poduzimaju mjere koje se u ovom trenutku smatraju izvedivima za provedbu četverogodišnjeg akcijskog plana za rješavanje zaostataka u obradi aktiviranih jamstava, koji su i dalje znatni.** Ispitivanje i očekivana isplata zahtjeva za prvo tromjesečje 2020. ide prema planu, a organizacija repozitorija elektroničkih spisa poboljšana je sekundarnim zakonodavstvom početkom svibnja. Preraspodjela osoblja i drugih resursa već je počela, no zahtjevi se obrađuju sporije zbog ograničenja uslijed pandemije. Nadležna tijela namjeravaju maksimalno ubrzati obradu zahtjeva u drugoj polovini 2020. u odnosu na ciljeve te istodobno razmotriti kako još mogu pomaknuti naprijed termine plaćanja do 2023. Brža obrada zahtjeva već ove godine pridonijela bi likvidnosti bankarskog sektora.

- **Održavanje elektroničkih dražbi prekinuto je zbog zatvaranja sudova i javnobilježničkih ureda, no radi se na unapređenjima.** Nadležna tijela iznijela su u kratkim crtama izmjene Zakona o parničnom postupku u cilju uklanjanja postupovnih prepreka i poteškoća te prijedloge za poboljšanje pristupačnosti platforme za elektroničke dražbe. Potrebne pravne izmjene razradit će odbor za izradu zakona zadužen za tekuću reviziju Zakona o parničnom postupku. Umjesto do kraja ožujka, kako je prvotno bilo planirano, s radom bi, što obuhvaća i izvješće s obrazloženjem, trebao biti gotov do kraja rujna 2020.

Grčki fond za financijsku stabilnost sudjelovao je u inicijativama za bolju procjenu i praćenje posljedica pandemije koronavirusa na financijske djelatnosti sistemskih banaka. Pojava pandemije primorala je Fond da se više posveti svojim dužnostima praćenja, a možda i drugima, u okviru postojećeg pravnog okvira.

TRŽIŠTE RADA

Pandemija je počela znatno utjecati na tržište rada, pa nadležna tijela poduzimaju niz mjera za smanjenje gubitka radnih mjesta i dugoročne gospodarske štete. Među njima su fleksibilnije radno vrijeme i posebni roditeljski dopust zbog zatvaranja škola, privremena zabrana davanja otkaza u kombinaciji s naknadom plaće za zaposlenike zahvaćene vladinom suspenzijom aktivnosti (zasad ukupno do 1,7 milijuna zaposlenika u privatnom sektoru i 500 000 samozaposlenih osoba) te produljenje prava na naknadu za nezaposlenost do kraja svibnja. Nadležna tijela razmatraju i primjenu novog, šireg programa skraćenog radnog vremena, koji daje poduzećima veću slobodu u organizaciji radnog vremena, a radnicima se za neodrađene sate isplaćuje djelomična naknada. Konkretna izvedba programa i njegovi rokovi ovisit će o fiskalnim troškovima. Program će vjerojatno ispunjavati uvjete za potporu u okviru instrumenta Europske unije za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE) ili u okviru drugih inicijativa (Europski socijalni fond).

Nadležna tijela dovršila su provedbu akcijskog plana za borbu protiv neprijavljenog rada za razdoblje 2017.–2019., što je bila posebna obveza do kraja 2019., i sad će provoditi plan dodatnih mjera. Donošenje rasporeda provedbe dodatnog akcijskog plana očekuje se uskoro.

Zbog pandemije koronavirusa nadležna tijela odlučila su, u dogovoru sa socijalnim partnerima, indeksaciju minimalne plaće planiranu za lipanj 2020. odgoditi za siječanj 2021. Prema preliminarnoj procjeni znatnog povećanja minimalne plaće za 2019. koju je provela Svjetska banka, malo je dokaza da su se zaposlenost i nezaposlenost u sektorima s visokim udjelom radnika s minimalnom plaćom promijenile u odnosu na sektore koji zapošljavaju radnike s višim plaćama, no dodatna bi analiza bila opravdana. Dugoročnije gledano, pandemija koronavirusa stvara veliku nesigurnost i remeti rokove postupka savjetovanja predviđenog u pravnom okviru. Zbog toga su svi sudionici tog postupka zatražili od vlade da odgodi indeksaciju minimalne plaće za siječanj 2021., što je razuman zahtjev.

TRŽIŠTA ROBE I TRŽIŠNO NATJECANJE

Nadležna tijela nastavljaju raditi na poboljšavanju ekonomskih okvirnih uvjeta i jačanju konkurentnosti unatoč promjenama prioriteta i teškoćama koje imaju zbog pandemije koronavirusa. To će biti ključno kako bi se osiguralo da grčko gospodarstvo iz sadašnje situacije iziđe s dobrim preduvjetima da može ostvariti jak i održiv oporavak. Kao neminovan, ali primjeren korak, znatni su resursi preusmjereni u održavanje kontinuiteta poslovanja tijekom pandemije, što je djelovalo kao poticaj za realizaciju digitalne uprave. Nadležna tijela obvezala su se poduzeti **dodatne mjere** u okviru digitalnih inicijativa kako bi dodatno administrativno rasteretila poduzeća i građane te u pogledu povećanja transparentnosti pravila o korištenju zemljišta za ulagače. Kad je riječ o gospodarskoj diplomaciji, u prvi je plan stavljen rad na suzbijanju pandemije, a aktivnosti na promicanju izvoza, uključujući pripremu kratkoročne i srednjoročne strategije, napreduju. Presudna će biti odlučna provedba, među ostalim i brzim donošenjem propisa za utvrđivanje nadležnosti unutar Ministarstva vanjskih poslova i uspostavu potrebnih međuresornih upravnih struktura.

Rad na izdavanju dozvola za ulaganje napreduje na više strana unatoč kašnjenjima zbog čimbenika koji su uglavnom izvan kontrole nadležnih tijela, ali rizici su i dalje prisutni. Posebne se obveze nejednako ispunjavaju. Natječaj za informatički sustav za potporu reformi sustava izdavanja dozvola za ulaganje, što je posebna obveza do kraja 2019., kasni zbog sudskih odluka. Rad na provedbi okvirnog zakona o inspekcijama i daljnjem pojednostavnjenju postupaka, što su dvije posebne obveze do sredine 2020., napreduje, ali uz

određena kašnjenja, dijelom uslijed pandemije koronavirusa. Nadležna tijela istodobno nastoje dovršiti reviziju klasifikacije smetnji do sredine 2020., dakle znatno prije roka za ispunjenje te posebne obveze sredinom 2021. Donijela su i propise za poboljšanje postupka izdavanja okolišne dozvole i pripremaju sekundarno zakonodavstvo za certificiranje vanjskih inspektora i procjenitelja okoliša, što bi trebalo biti dovršeno sredinom 2020. Iz upravne perspektive, koordiniranija međuresorna suradnja bit će ključna za održivu provedbu reforme sustava za izdavanje dozvola za ulaganja u svim sektorima.

Kako bi još unaprijedila poslovno okruženje, nadležna tijela provode dodatne mjere za smanjenje birokratiziranosti, utvrđivanje jasnih pravila za interakcije između javne uprave i poduzećâ te povećanje predvidljivosti gospodarskih transakcija. Nadležna tijela, uz tehničku potporu Europske komisije, nastoje poboljšati grčki rejting prema pokazateljima lakoće poslovanja (Doing Business) Svjetske banke, a pritom rade i na utvrđivanju problema te poboljšanjima relevantnih aspekata koji nisu obuhvaćeni tim projektom.

Pandemija koronavirusa utječe na katastarski projekt, pa postoji rizik od daljnjih kašnjenja u provedbi nedavno ažuriranog plana ako mjere protiv širenja pandemije potraju. Niz poslova napreduje, primjerice imenovanja višeg rukovodstva, priprema korporativne strategije grčkog katastra i tehničkih specifikacija za strategiju digitalizacije arhive te dodjela zadnjih pet ugovora. Zapošljavanje specijaliziranog osoblja i dalje je problem. U svibnju je donesena pravna izmjena radi olakšavanja tog postupka. Otvaranje regionalnih katastarskih ureda je prekinuto i nastavit će se kad se stanje normalizira. Zaustavljeno je javno predstavljanje svih preostalih karata šuma, koje je trebalo početi u siječnju 2020. i postupno biti dovršeno do lipnja 2020. Razlozi nisu povezani s pandemijom koronavirusa. To izaziva zabrinutost jer kašnjenja u postavljanju karata na internet mogu utjecati na dovršetak izrade cjelovitih katastarskih karata.

Pandemija koronavirusa odrazila se i na grčki energetski sektor, pale su cijene nafte i plina, mjere ograničavanja socijalnih kontakata utječu na obrasce potrošnje i određene tehničke projekte, a sudionicima na tržištu prouzročila je probleme s likvidnošću zbog sporijeg plaćanja računa. Jedna je od posljedica toga kašnjenje pokretanja ciljanog tržišnog modela, što je posebna obveza do sredine 2020. Razlog su problemi u provedbi tehničkog projekta za tržište uravnoteženja jer ugovaratelji imaju teškoće s angažiranjem osoblja zbog mjera ograničavanja širenja pandemije. Ipak, Grčka je u nekoliko područja ostvarila napredak, prije svega pokrenula je terminsko izvanburzovno tržište električne energije. Zbog povećanja neplaćenih računa na potrošačkom tržištu dobavljačima energije prijeti kriza likvidnosti, pa su nadležna tijela uvela mjere kojima nastoje ublažiti taj pritisak bez narušavanja tržišta. U srednjoročnom razdoblju, grčki plan razgradnje elektrana na lignit zasad je nepromijenjen i Grčka je najavila da namjerava uložiti maksimalan trud u taj projekt. Snažan je pritisak i na posebni račun za obnovljive izvore energije jer se energijom i emisijama u EU-ovu sustavu trguje po nižim cijenama.

I dalje traju rasprave o pojedinostima protumonopolskih mjera u cilju izrade prijedloga koji se može testirati na tržištu, ključnog koraka za konačno uvođenje mjere i ispunjenje te obveze do kraja 2020. Cilj je da se tom strukturnom mjerom omogući veće tržišno natjecanje na svim razinama tržišta i da se pretjerano ne favorizira određeni profil korisnika. Tako bi se riješilo pitanje postojanja monopola proizišlo iz kontinuiranog isključivog pristupa javnog elektroprivrednog poduzeća izvorima energije za bazno opterećenje. Ta će ključna obveza, predložena umjesto neuspješne prodaje dviju elektrana na lignit tog poduzeća, biti važna za otvaranje tržišta konkurenciji i poticanje novih ulaganja tijekom grčke energetske tranzicije.

Komisija trenutačno preispituje Nacionalni energetski i klimatski plan Grčke. Riječ je o ambicioznom planu za razgradnju elektrana na lignit koji će iziskivati povećanje iskorištavanja energije iz obnovljivih izvora i plina kao zamjenskih izvora te izradu regionalnog plana za rješavanje povezanih socioekonomskih pitanja. Tome će pridonijeti i predstojeći zakon o izdavanju dozvola kojim se nastoji poboljšati izrada i pokretanje projekata za iskorištavanje energije iz obnovljivih izvora. Uspjeh plana razgradnje najviše ovisi o tranziciji nakon razgradnje u područjima koja jako ovise o tom sektoru. Grčka je osnovala međuresorni odbor za izradu glavnog plana za pravednu tranziciju na temelju kojeg bi se, uz potporu mehanizma EU-a za pravednu tranziciju, taj projekt vodio.

Kad je riječ o prometnom sektoru, nadležna tijela donijela su glavni nacionalni prometni plan i nastavljaju ga razrađivati za regionalnu razinu. Definiranje glavnog nacionalnog prometnog plana preduvjet je za nadolazeće programsko razdoblje za strukturne fondove za sveobuhvatno planiranje prometa i bit će presudno za portfelj projekata za iduće programsko razdoblje. Nadležna tijela poduzela su i korake za poboljšanje prometnih uvjeta u Solunu sklapanjem koncesijskog ugovora s regionalnim prijevoznim poduzećem KTEL, a pripremaju i strateški plan za njegovu buduću reformu integracijom solunske podzemne željeznice.

GRČKO DRUŠTVO ZA IMOVINU I UDJELE TE PRIVATIZACIJA

Pandemija koronavirusa utjecala je, dakako, i na funkcioniranje Grčkog društva za imovinu i udjele (HCAP) te na njegov portfelj poduzeća. Primorala ga je na prilagodbe ili promjene prioriteta i plana ispunjavanja dijela grčkih obveza. Premda nadležna tijela nastavljaju intenzivnu suradnju s HCAP-om, donošenje ažuriranih ministarskih smjernica, potrebno za kontinuiranu provedbu strateškog plana HCAP-a (trajna obveza), i planirano ažuriranje njegova poslovnog plana odgodit će se do smirivanja situacije s koronavirusom. Kad je riječ o primjeni koordinacijskog mehanizma, Odbor kabineta odobrio je 12. ožujka mandate relevantnih poduzeća u državnom vlasništvu, no zbog nesigurnosti koju je prouzročila pandemija koronavirusa u ovom se trenutku ne preporučuje dovršavanje izjave o obvezama svakog poduzeća. HCAP je nastavio unapređivati korporativno upravljanje u državnim poduzećima revizijama rada odbora i potrebnim imenovanjima. Najveći su izazov znatni operativni i financijski problemi grčke pošte Hellenic Post. Pandemija će usto ograničiti poboljšanje rezultata HCAP-ova portfelja nekretnina u 2020., no operativna bi poboljšanja trebala ostati izvediva. Tehnički posao na prijenosu Olimpijskog atletskog centra u Ateni na HCAP nastavljen je podnošenjem izvješća tehničkog savjetnika u travnju 2020.

HCAP-ov trenutačni prioritet je osiguranje kontinuiranog rada javnih poduzeća u ključnim sektorima te zdravlje i sigurnost osoblja. U tom je smislu presudno da nema prekida u opskrbi električnom energijom i vodom i pružanju poštanskih usluga te da se osigura kontinuitet poslovanja sustavâ javnog prijevoza i glavnih tržnica u Ateni i Solunu. Očekuje se da će atenski javni prijevoznik Urban Transport Organisation i Hellenic Post pretrpjeti osobito teške negativne ekonomske posljedice pandemije koronavirusa.

Zamah u postupku privatizacije opažen prethodnih mjeseci nije se mogao održati zbog pojave koronavirusa. Pandemija utječe na provedbu programa privatizacije na razne načine, među ostalim otežavanjem suradnje s potencijalnim ulagačima, utjecanjem na vrednovanje imovine, smanjenjem administrativnih kapaciteta za provedbu potrebnih mjera i ometanjem građevinskih radova.

Unatoč općem nepovoljnom komercijalnom okruženju zbog pandemije, Fond za razvoj imovine Helenske Republike nastavlja sa stvaranjem uvjeta za realizaciju transakcija. U tome ima podršku nadležnih tijela, koja poduzimaju potrebne radnje sa svoje strane. To će omogućiti poduzimanje sljedećih koraka u relevantnim transakcijama kad se stanje normalizira. Trenutačna je situacija s tekućim transakcijama sljedeća:

- **Hellinikon (posebna obveza za 2018.):** Premda nadležna tijela neprekidno intenzivno rade na ispunjavanju uvjeta za prijenos dionica željenom ulagaču (Lamda), financijsko zaključenje transakcije kasni zbog komplikacija u natječajnom postupku za dodjelu dozvole za kockarnicu. Naime, isključeni je ponuditelj, nakon što mu je odbijena prva žalba, Državnom vijeću podnio predstavku za poništenje zajedno s privremenim zaštitnim mjerama. Državno vijeće odbilo je 7. svibnja 2020. predstavku o privremenim zaštitnim mjerama. Time je otvoren put za nastavak natječajnog postupka, no njegovo zaključenje neće biti moguće prije odluke Državnog vijeća o osnovanosti predstavke za poništenje. Nadležna tijela poduzimaju korake za rješavanje preostalih otvorenih pitanja.

- **Koncesija za marinu Alimos (posebna obveza do sredine 2019.):** Marina Alimos nalazi se na jugoistočnoj obali Atene i jedna je od najvećih marina u jugoistočnom Sredozemlju. Vladin akt o odobrenju potpisivanja koncesijskog ugovora objavljen je u *Službenom listu* 7. travnja 2020., a 13. svibnja 2020. svi su dionici potpisali koncesijski ugovor. Financijsko zaključenje transakcije očekuje se u roku od 120 dana od potpisivanja ugovora.

- **Hellenic Petroleum (posebna obveza do sredine 2019.):** Nadležna tijela tek trebaju odlučiti o pristupu koji će se primijeniti nakon neuspjeha prvog natječaja sredinom 2019. Fond razmatra sve mogućnosti. Smatrao je, međutim, primjerenim još odgoditi početak transakcije zbog nedavnog znatnog pada kapitalizacije tog društva.

- **Prodaja 30 % udjela u atenskoj međunarodnoj zračnoj luci (posebna obveza do kraja 2019.):** Potkraj siječnja 2020. ocijenjeno je da devet ulagača ispunjava uvjete za fazu obvezujućih ponuda. Zbog pandemije je, međutim, pomaknut rok za podnošenje obvezujućih ponuda pa će se postupak nastaviti kad se stanje popravi.

- **Javno poduzeće za opskrbu plinom – DEPA Commercial (posebna obveza do kraja 2019.) i DEPA Infrastructure (posebna obveza do sredine 2021.)** U oba je natječaja ostvaren dobar napredak jer su privukli snažan interes ulagača. Po devet je ulagača iskazalo interes u oba međunarodna natječaja. U tijeku je ocjenjivanje ponuda, no početak faze obvezujućih ponuda za oba će natječaja biti odgođen zbog pandemije koronavirusa.

- **Egnatia (posebna obveza do kraja 2019.):** Nadležna tijela istaknula su odlučnost za nastavak transakcije i poduzela niz mjera u travnju i početkom svibnja 2020., među kojima je i potpisivanje Zajedničke ministarske odluke o najvažnijim elementima koncesijskog ugovora te daljnjim administrativnim koracima. Očekuje se da će u međuvremenu nadležna tijela i društvo Egnatia S.A. nastaviti s provedbom svih preostalih aktivnosti: utvrđivanjem sigurnosti radova na mostovima, izdavanjem dozvola za tunele, izgradnjom naplatnih postaja i provedbom rješenja otvorenih pitanja društva Egnatia S.A. o četirima ugovorima za benzinske postaje koji se ne provode od 2011.

- **Regionalne luke (posebna obveza do kraja 2019.):** Nakon dugog razdoblja odgoda zadnjih je mjeseci ostvaren dobar napredak. Fondu je omogućeno da strukturu transakcija prilagođava pojedinačnom slučaju i za četiri su luke pokrenute pripreme za natječaj. Zbog nepovoljnog se okruženja, međutim, smatralo razumnim odgoditi pokretanje transakcija.

JAVNA UPRAVA

Javna uprava suočava se s dvojakim izazovom u borbi s pandemijom koronavirusa: upravlja odgovorom nadležnih tijela, a kapaciteti za to su joj veoma ograničeni. Odgovor javne uprave općenito je omogućio uglavnom neometano pružanje osnovnih usluga potrebnih građanima i poduzećima. Tome je pridonijelo pokretanje nekoliko digitalnih alata u vrijeme primjene mjera protiv pandemije.

Nadležna tijela napredovala su s imenovanjima viših rukovoditelja i učvršćivanjem općeg okvira, no određena su pitanja još neriješena jer je pandemija poremetila proces. Imenovano je 13 novih stalnih tajnika, a odabir direktora privremeno je prekinut. U ožujku 2020. nadležna tijela donijela su pravne odredbe kojima je postupak odabira sa središnje uprave proširen na lokalnu razinu, što je poželjan korak. Nacrt zakonodavstva pripremljen je i za uspostavu jedinstvenog postupka odabira za više rukovodeće položaje u subjektima u javnom sektoru. Očekuje se da će se primjenjivati od rujna 2020. Vrhovnom vijeću za odabir civilnog osoblja predviđena je, također poželjno, središnja uloga u postupku odabira. Problematično je, međutim, što tekući postupci odabira za strukture koje upravljaju strukturnim fondovima EU-a (Nacionalni strateški referentni okvir) nisu napredovali. Planirano poništavanje tog postupka i pokretanje novog moglo bi utjecati na stabilnost i funkcioniranje uspostavljenih sustava upravljanja i kontrole, pa se nadležna tijela pozivaju da razmotre alternativne mogućnosti.

Općenito je ostvaren dobar napredak u razvoju sustava upravljanja ljudskim resursima, među ostalim dovršen je znatan broj digitalnih organigrama i opisa radnih mjesta (posebna obveza do kraja 2019.) Do polovine ožujka digitalne organigrame izradili su državni subjekti u kojima radi oko dvije trećine ukupnog broja osoblja, pri čemu je za oko 75 % popunjenih radnih mjesta opis poslova povezan sa zaposlenicima. Do lipnja 2020. očekuje se otvaranje natječaja, koji financira EU, za usluge podrške sustavu upravljanja ljudskim resursima, a kao privremeno rješenje u tijeku je ažuriranje baze podataka s popisom djelatnika. Ciklus mobilnosti za 2020. pokrenut je u skladu s novim zakonodavstvom kojim se želi dodatno poboljšati tu reformu, ponajprije čvršćim povezivanjem programa mobilnosti i godišnjeg plana zapošljavanja. Ciklus ocjenjivanja uspješnosti za 2019. odgođen je zbog pandemije, no nadležna tijela rade na planiranom učvršćivanju okvira za ocjenjivanje i povezivanju tog okvira s godišnjim akcijskim planovima svakog ministarstva te postupkom odabira voditelja.

Nadležna tijela obvezala su se unaprijediti sustav odabira osoblja ažuriranjem zakona o davanju ovlasti Vrhovnom vijeću za odabir civilnog osoblja i povećati njegove ukupne kapacitete (dodatna obveza). Nova obveza podrazumijeva donošenje revidiranog zakona do listopada 2020. i završetak izrade detaljnog akcijskog plana za preustroj Vijeća do kraja 2020. te praćenje provedbe određenih ključnih mjera od 2021. Rad je već počeo, definira se nekoliko tijekova rada, među ostalim postupka za podnošenje zahtjeva, pripremaju se posebne odredbe o zapošljavanju (i za privremeno osoblje) i rješavaju se organizacijska pitanja.

Nadležna tijela nastoje postići napredak u radu na pravnoj kodifikaciji unatoč trenutačnim smetnjama. Središnji odbor za kodifikaciju ponovno je uspostavljen i očekuje se da će imati glavnu ulogu u nastavku projekta pravne kodifikacije. Zbog pojave koronavirusa nadležna tijela malo su odgodila planirano donošenje novog zakona o kodifikaciji Zakona o radu i pripadajućih podzakonskih akata (**posebna obveza do sredine 2020.**), no obvezala su se donijeti ga do rujna 2020. Uskoro se očekuje otvaranje natječaja za glavni projekt izrade nacionalnog portala za pravnu kodifikaciju (**posebna obveza do sredine 2022.**)

Provedba Zakona o izvršnoj vlasti napreduje. Prvo, nadležna tijela donijela su detaljan priručnik o zakonodavnoj metodologiji i predložak za sveobuhvatnu procjenu učinka. Oba su dokumenta pripremljena uz tehničku potporu Europske komisije i ključni su alati za provedbu odredbi o dobroj izradi zakonodavstva koje su stupile na snagu u siječnju 2020. Drugo, prema preliminarnim nalazima, delegiranje prava potpisa na nepolitičku razinu koje je stupilo na snagu u veljači 2020. učinkovito se primjenjuje u središnjoj upravi. To podrazumijeva veliku reformu temelja javne uprave i procjenjuje se da će se otprilike 80 % svih odluka u svakom ministarstvu odobravati na administrativnoj razini.

Zapošljavanje stalnog osoblja u 2019. bilo je u skladu s planom zapošljavanja, a u planu zapošljavanja za 2020. poštuje se načelo „jedan za jedan". Nadležna tijela u međuvremenu su, zbog naglog povećanja privremenog osoblja od 2018., preuzela novu dodatnu obvezu ograničenja broja privremenog osoblja od 2021. Premda je broj privremenog osoblja u padu od sredine 2019., kad je bio najviši, i dalje je znatno iznad razine iz 2018., kad je Grčka izišla iz programa ESM-a. Očekuje se da će nova obveza pridonijeti ostvarenju ambicije nadležnih tijela da ojačaju središnju kontrolu postupaka zapošljavanja. Zabrinjava nedavno donesena odredba kojom se određeni općinski subjekti izuzimaju iz ovlasti jedinstvenog platnog tijela. Za tekuću treću i završnu fazu reforme sustava primitaka od rada važno je da se mandat jedinstvenog platnog tijela ne mijenja.

PRAVOSUĐE I BORBA PROTIV KORUPCIJE

U okviru projekta za unapređenje sustava e-pravosuđa zabilježen je određen napredak u prelasku na obvezno elektroničko podnošenje i obrađivanje pravnih dokumenata u građanskim i kaznenim stvarima te u elektroničkom izdavanju sudskih potvrda i odluka. Premda je elektroničko podnošenje postalo obvezno za pravosudnu upravu od 1. siječnja 2021., u građanskim i kaznenim stvarima i dalje je opcionalno te samo djelomično dostupno. Nadležna tijela obvezala su se da će do sredine 2020. pripremiti akcijski plan za uvođenje elektroničkog podnošenja u građanskim i kaznenim stvarima, čime će se omogućiti teritorijalni i tematski prikaz trenutačne situacije i utvrđivanje rasporeda. Da bi elektroničko podnošenje moglo biti univerzalno i obvezno, suci, administrativno sudsko osoblje i pravni stručnjaci moraju pribaviti ovjerene digitalne potpise. Nadležna tijela obvezala su se poduzeti mjere kojima će to olakšati.

Nadležna tijela objavila su 15. travnja 2020., nakon dugog kašnjenja, poziv na podnošenje ponuda za drugu fazu integriranog sustava za upravljanje sudskim predmetima, što je posebna obveza do sredine 2020. Ponude se podnose do 26. svibnja 2020., a otvaranje ponuda održat će se 1. lipnja 2020. Planirani rok završetka ugovornog projekta je 36 mjeseci od potpisivanja ugovora.

Posljednja faza stupanja na snagu okvira za obvezni postupak mirenja završila je u ožujku. Zbog suspenzije sudskih poslova uslijed pojave koronavirusa učinci novog okvira bit će mjerljivi tek potkraj 2020.

Nadležna tijela nastavljaju i s provedbom inicijative za osnivanje specijaliziranih komora na građanskim i upravnim sudovima (dodatna obveza). Nove će se komore baviti posebnim kategorijama predmeta i u njima će raditi suci s relevantnim stručnim iskustvom ili akademskim kvalifikacijama.

Operativni kapaciteti nacionalnog tijela za transparentnost postupno se povećavaju i planira se da će to tijelo do studenoga 2020. biti potpuno operativno. Nacionalno tijelo za transparentnost pomno prati provedbu nacionalnog antikorupcijskog plana, koji zasad daje dobre rezultate, i surađuje s Grčkim revizorskim sudom na jačanju sustava unutarnje kontrole na središnjoj i lokalnoj razini. Tijelo za transparentnost sudjeluje i u nadzoru financiranja političkih stranaka te u provjerama imovinskih kartica. Nadležna tijela obvezala su se da će uskoro izvijestiti o dosadašnjoj provedbi institucionalnog okvira za financiranje političkih stranaka. Relevantni odbor razmotrit će preporuke Skupine država protiv korupcije i do prosinca 2020. predložiti eventualne potrebne zakonodavne izmjene.